

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 119

22.3.1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanunun 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ile Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (1/227; 2/178)

T.C.

Başbakanlık

9 . 3 . 1970

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1000/1733

Millet Meclisi Başkanlığına

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 27.2.1970 tarihinde kararlaştırılan «22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif teşkilâtına dair Kanunun 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı»ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 21 nei maddesinde ilkokullara müdür olacakların nitelikleri açıklanmıştır. 22 nei ve 23 neü maddelerinde ise, ilköğretim müdürleri ile ilköğretim müfettişlerinin nitelikleri ve atanma şekilleri hükme bağlanmış, atanmaları bakanlıkça yapılır denilmektedir. İlkokul müdür ve yardımcılarının atanmalarının hangi makam tarafından yapılacağı açıklanmamıştır. Ancak, 22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Kanunun 21 nei maddesinde «İlkmektep muallim muavinleriyle müdür ve başmuallimlerini, ilk tedarisat müfettişlerini, talimatnamesine tevfikân, Maarif Vekâleti tâyin eder» denilmektedir. Bugün ilkokul müdür ve yardımcılarının atanmaları da bu hükme göre yapılmaktadır.

Bu uygulamanın sakıncalı olduğu anlaşılmaktadır.

Söyle ki :

1. Söz konusu görevlere istekli olanlar, sicilleri ve başarı durumları göz önünde bulundurulacak illerce seçilmektedir. Bu konuda Bakanlığa kalan iş, isteklilerden birinin atanması ile ilgili formaliteyi tamamlamaktır ki, bunun da objektif bir tutum olamayacağı açıktır. Özellikle, isteklilerin sicil ve başarı durumları eşit olduğundan, seçme işi büsbütün güçleşmektedir. Halbuki iller isteklileri Bakanlıktan daha iyi tanıdıklarından en uygun adayı seçme durumundadırlar.

2. Her yıl çok sayıda ilkokul müdürü atanması için Bakanlığa başvurulması; uzun süreli işlemleri gerektirdiğinden, hizmetin aksamasına sebeb olmaktadır.

Bu sakıncalı durumları önlemek amacıyla bu tasarı hazırlanmıştır.

22 . 12 . 1969

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif teşkilâtına dair Kanunun 21 nei maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifim, ekleri ile birlikte, ilişikte takdim edilmiştir.

Gerekli işlemin yapılmasını yüksek müsaadelerinize arz eder, saygılarımı sunarım.

Uşak Milletvekili
M. Fahri Uğrasızoğlu

GEREKÇE

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 21 nci maddesinde ilkokullara müdür olabilme nitelikleri açıklanmış, aynı kanunun 22 ve 23 ncü maddelerinde ilköğretim müdürleriyle ilköğretim müfettişlerinin bakanlıkça atanacakları hükme bağlanmıştır.

Keza, 10 . 6 . 1949 tarih ve 5442 sayılı Kanunun 8 nci maddesinin (A) fıkrasında, ilçe idare şube başkanı sıfatını haiz olanlarla lise, orta ve o derecedeki okul müdür ve öğretmenlerinin bakanlıkça atanacakları; aynı maddenin (B) fıkrasında, bunun dışında kalan bütün memurların, dolayısıyla millî eğitim mensuplarının, bakanlık tarafından valilik emrine tâyin edilecekleri; (C) fıkrasında ise, il içinde görevli bütün memurların gerektiğinde, il içinde nakil ve tahvillerinin mensubolduğu idare şube başkanının inhası üzerine, valiler tarafından icra edileceği belirtilmiştir.

Gerek 222 ve gerekse 5442 sayılı kanunlarda ilköğretim kurumları müdür ve yardımcılarının hangi makam tarafından atanacakları belirtilmemiş, ancak, 789 sayılı Kanunun 21 nci maddesinde bu hususa temas edilerek, «ilkmekte muallim muavinleri ile müdür ve başmuallimlerinin Maarif Vekâletince tâyin edileceği» açıklanmış bulunmaktadır.

Bu madde hükmüne istinaden, 44 yıldan beri, ilkokul müdür ve yardımcılarının tâyinleri Bakanlıkça yapılagelmiştir.

Adedi 35 000 i aşmış bulunan ilkokullardaki öğretmen sayısı halen 125 000 civarında, ilköğretim kurumlarında çalışan müdür ve müdür yardımcıları da 40 000 rakamını geçmiş bulunmaktadır.

İlkokul idarecilerinin seçimi işleri, 1962 yılından beri millî eğitim müdürlüklerinde kurulan komisyonlar tarafından yürütülmekte ve bir talimatnameye bağlanmış bulunmakta ise de, 789 sayılı Kanunun 21 nci maddesine istinaden, bütün tâyin dosyaları Bakanlığa gelmekte ve incelenip tâyin işlemi bittikten sonra tekrar illere gönderilmektedir.

Bunun dışında, ilkokul idarecilerinin tâyin işlemleriyle ilgili her türlü ihtilâflar, il içindeki nakil işlemleri dahi Bakanlığın tetkik ve tasdikinden geçmekte, böylece işler uzun zaman sürüncemede kalmaktadır.

Bu durum, gelişen millî eğitim hizmetleri muvacehesinde, Bakanlığın işlerini son derece artırmış, bürokrasiye yol açmış ve mahallinde biran evvel görülmesi gereken hizmetlerin gecikmesine sebeb olmuştur. Ayrıca, köyde veya şehirde olsun, bir ilkokula tâyin edilecek müdür veya yardımcısını Bakanlıkça tanıyıp seçmeye maddeten imkân olmadığı gibi, bugünün amme idaresi prensipleri bakımından, bu derece merkeziyetçiliğe lüzum da yoktur.

Halen orta dereceli okulların müdür yardımcıları ile müdür başyardımcılarının tâyin işlemleri dahi valiliklerce yürütülmektedir. İlkokul idarecilerinin Bakanlıkça tâyin edilmeleri, asıl hizmet olan eğitim ve öğretim hizmetlerini de ak atmakta, hattâ öğretmenlerin idareye karşı olan güvenlerini de sarsmaktadır.

Bu gerekçelerle, ilköğrenim kurumları idarecilerinin tâyin ve il içi nakil işlemlerinin de, Bakanlıkça hazırlanacak bir yönetmeliğe göre, valiliklerce yürütülmesi zaruret haline gelmiş bulunmaktadır. Teklif bu maksatla hazırlanmıştır. Teklif, 1 nci dönemde İçişleri ve Millî Eğitim komisyonlarında kabul edilmiş, umumi heyette kadük olmuştur.

Açıklama

Madde 1. — 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanunun 21 nci maddesinin değiştirilmiş şeklini göstermektedir.

Madde 21. — 222 sayılı Kanunun 6 nci maddesinde yer alan ilköğretim kurumlarının müdür ve müdür yardımcılarının, Bakanlıkça düzenlenecek yönetmelik esaslarına göre, tâyinlerinin valiliklerce yapılacağına dairdir.

Madde 2. — Bu kanunun yürürlük tarihini bildirmektedir.

Madde 3. — Bu kanunun hangi bakanlar tarafından yürütüleceğine dairdir.

UŞAK MİLLETVEKİLİ M. FAHRİ UĞRASIZOĞLU'NUN TEKLİFİ

22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanununun 21 nei maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanununun 21 nei maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 21. — 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 6 nei maddesinde yer alan ilköğretim kurumlarının müdür ve müdür yardımcıları, Bakanlıkça düzenlenecek yönetmelik esaslarına göre, valiliklerce atanırlar.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu İçişleri, Maliye ve Millî Eğitim bakanları yürütürler.

Millî Eğitim Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Millî Eğitim Komisyonu

Esas No. : 2/178, 1/227

Karar No. : 29

13 . 4 . 1970

Yüksek Başkanlığa

22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanununun 21 nei maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ile Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun, 22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanununun 21 nei maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi, ilgili hükümet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Tasarı ve teklif aynı konuda olduğundan tevhidten görüşülmesine ve görüşmeye esas olarak tasarının alınmasına karar verildi.

Tasarının tümü üzerinde yapılan müzakereler neticesinde, tasarının gerekçesini ve tasarı metnini komisyonumuz aynen kabul etmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan İstanbul <i>Prof. Dr. Mehmet Yardımcı</i>	Sözeü Amasya <i>Salih Aygün</i>	Ankara <i>Mustafa Maden</i>	Afyon <i>Hamdi Hamamcıoğlu</i>
Çanakkale <i>Zekiye Gülsen</i>	Kocaeli <i>Sabri Yahşi</i>	Konya <i>Tahsin Yılmaz Öztuna</i>	Nevşehir <i>Hüsamettin Başer</i>
	Trabzon <i>Mehmet Arslantürk</i>	Uşak <i>Fahri Uğrasızoğlu</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanununun 21 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 22 . 3 . 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtına dair Kanununun 21 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 21. — İlkokul müdür ve müdür yardımcıları, Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelik gereğince Millî Eğitim Müdürünün inhası ve valinin onayı ile atanırlar.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımından altı ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu İçişleri, Maliye ve Millî Eğitim Bakanları yürütür.

27 . 2 . 1970

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>S. Demirel</i>	<i>R. Sezgin</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. Atabeyli</i>	<i>T. Bilgin</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>Y. Z. Önder</i>	<i>A. Topaloğlu</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>H. Menteşeoğlu</i>	<i>İ. S. Çağlayangil</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>M. Erez</i>	<i>O. Oğuz</i>
Bayındırlık Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>T. Gülez</i>	<i>G. Titrek</i>
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Güm. ve Tekel Bakanı
<i>V. Â. Özkan</i>	<i>A. İ. Birincioğlu</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>İ. Ertem</i>	<i>N. Menteşe</i>
Çalışma Bakanı	Sanayi Bakanı
<i>S. Öztürk</i>	<i>S. Kılıç</i>
En. ve Ta. Kay. Bakanı	Turizm ve Ta. Bakanı
<i>S. O. Avcı</i>	<i>N. Cevheri</i>
İmar ve İskân Bakanı	Köy İşleri Bakanı
<i>H. Nakiboğlu</i>	<i>T. Kapanlı</i>
Orman Bakanı	Gençlik ve Spor Bakanı
<i>H. Özalp</i>	<i>İ. Sezgin</i>

